

Viaszdombormű - Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	13708 
Alkotó:	Ricci, Giulio
Készítés ideje:	1586
Készítés helye:	Krakkó
Anyag:	viasz
Technika:	festett
Méretetek:	átmérő: 8,9 cm vastagság: 1,8 cm

A Báthory Istvánról (1533-1586) még életében készült utolsó portrék egyike. A mellkép a királyt profilból ábrázolja vállán hermelinbélésű vörös palást, alatta aranyhímzésű - geometrikus mustrával díszített - zöld kabát, fehér gallér fején sötétbarna süveg kalpagforgója letörött vagy kiesett belőle a betét. A dombormű rossz állapotban van: jószerint csak az arc s a főveg felülete eredeti, a többi részét durván átfestették s azután ecsetarannyal kidekorálták. A domborművet őrző kerek, aranyozott, réztok jó állapotban van gravírozott hátlapján két keskeny babérkoszorú közé zárt, finom rajzolatú viráginda gyűrűjébe fogott rozetta: gyümölcsökből kötött dús csokor. A tokot felülről lezáró üveglapot lapos fémgűrű rögzíti, rajta vésett felirat: *STEPHANVS D.G. REX / POLONIAE / 1586*. (István, Isten kegyelméből Lengyelország királya, 1586).

A kisméretű viasz domborművű portré a kor uralkodói udvaraiban nagyon népszerű műfaj, bár az emlékek száma - könnyen sérülő anyaguk miatt - mára erősen megcsappant. (Báthory Istvánról még egy visaszportré maradt fenn a fraknói Esterházy-kincstárban, ltsz. K 259).

A budapesti viaszképmás készítőjét a csak forrásból ismert Giulio Riccivel azonosítjuk a művész 1580 óta állott a krakkói udvar szolgálatában. Egy szerencsésen megőrződött nyugta szerint 1586-ban tíz magyar aranyat kapott a királyról készült viaszportréért, az arcképet Báthori András bíborosnak, Báthori István unokaöccsének küldték Rómába, ajándékol. Az IM viaszportréja valószínűleg ezzel a darabbal azonos. Erdélytől távol vészeltette át az 1600 körüli zűrzavaros esztendőket s a következő századokat sajnos nem tudjuk, honnan került az Egger-gyűjteménybe, melynek anyagával végül az IM-ba jutott.

Irodalom

- Szerk.: Benda Judit: *Közös úton: Budapest és Krakkó a középkorban*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2016. - 5.H.66.
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 12. (analógia)
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 341. (Mikó Árpád)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 126.
- Komornicki Etienne: *Essai d'une iconographie du roi Etienne Batory. Etienne Báthory, roi de Pologne, prince de Transsylvanie*. Cracovie, 1935. - 425-512:493.

